

Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ

6800 Hódmezővásárhely

Dr. Rapcsák András út 16-18.

Tel./Fax.: 06 62 242 224

Szakmai beszámoló

Tornyai János Múzeum és K.K. restaurálásáról

Állományvédelmi műhelyek tevékenységéhez szükséges

szakmai anyagok és eszközök beszerzése

NKA közgyűjtemények kollégiuma nyílt pályázata 2013.

A tervezett és megvalósult munka aránya

Az NKA állományvédelmi műhelyek tevékenységéhez szükséges szakmai anyagok és eszközök beszerzése címen 354 000.- forint tervezett költséggel a Tornyai János Múzeum és K. K. restaurátor műhelye pályázatot adott be a 2013. évi munkák kivitelezésének támogatására. A pályázat teljes lebonyolítása áthúzódott a 2014- es évre így a szakmai beszámoló a 2013. november és a 2014. szeptember közötti időszakban a támogatásból elvégzett restaurátori feladatokat összegzi.

A pályázathoz csatolt 2013-as restaurátori munkatervben szereplő múzeumi szakgyűjtemények anyagának állományvédelmi feladatait a múzeum restaurátorai ellátták. A feladatok elvégzéséhez nagy arányban használták fel a pályázat által támogatott szakmai anyagokat, vegyszereket és eszközöket.

A 2014. évi restaurátori munkatervben szereplő múzeumi szakgyűjtemények anyagának állományvédelmi feladatait a múzeum restaurátorai ellátták, a szakmai terv megvalósult. A különböző múzeumi restaurálási feladatok nagy részben a pályázat által támogatott szakmai anyagok és eszközök beszerzése révén jött létre.

A 2013-2014. évi részletes restaurálási munkabeszámolók igazolják, hogy pályázat pénzügyi felhasználása által a Tornyai János Múzeum és K.K. állományvédelmi műhelyének sokirányú tevékenysége rendkívül aktív és magas szakmai színvonalon folyik, valamint eredményes műtárgyvédelmi munkáról ad számot.

A TORNYAI JÁNOS MÚZEUM ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI KÖZPONT
2013. ÉVI RESTAURÁLÁSI MUNKABESZÁMOLÓJA

NAGY NÁNDOR
MOLNÁRNÉ BALÁZS ZSUZSANNA
FEKETE ANDRÁS

BEVEZETÉS

Molnárné Balázs Zsuzsa, Nagy Nándor és Fekete András a Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ restaurátorai a 2013. évben a múzeum szakgyűjteményeinek (régészeti-, néprajzi-, helytörténeti-, képző- és iparművészeti gyűjtemény), mindennemű műtárgyvédelemmel kapcsolatos teendőit látták el. Elvégezték a múzeum kiállításain bemutatásra kerülő, valamint a gyűjteményekbe újonnan bekerülő tárgyak restaurálását, rendszeresen konzultáltak a gyűjtemények kutatóival és kezelőivel a raktározott tárgyak állapotáról, valamint folyamatos ellenőrzés mellett elvégezték a gyűjtemény preventív védelmét. A restaurátorok dokumentációt készíttek restaurátori beavatkozásról, melyben feltüntették a restaurálás indoklását, módját és eszközeit. A restaurálási munkálatokhoz szükséges anyagbeszerzéseket teljes körben a restaurátorok végezték.

GYŰJTEMÉNYI MUNKA

Műtárgyvédelem

Régészet

- Nagy Nándor

Hódmezővásárhely-Bocskai utca autóbusz állomás 1977. B. Nagy Katalin ásatásából előkerült középkori fémtárgyak restaurálása.

A Múzeumok éjszakája alkalmából megrendezett ásatási bemutatóra két darab rézkori kerámia edény rekonstrukciójának elkészítése.

Közreműködött a Szikáncsi aranyelet kiállítás látványtervében.

- Fekete András

Közreműködött a Szikáncsi aranyelet kiállítás látványtervében.

- Molnárné Balázs Zsuzsanna

A július hónap 22-én (Múzeumok éjszakáján) a látványraktárban történt súlyos beázás által károsodott 27 db régészeti fém tárgyat konzervált, illetve restaurált újra.

A régészeti revízió során sérültnek minősült kerámiák közül 16 kerámiát restaurált és 46 db fém tárgyat restaurált újra.

Augusztus hónapban megtisztította a látványraktár tárlóit, a benne lévő tárgyakkal együtt.

Megtisztította a Hódmezővásárhely északi elkerülő út terepbejárásból múzeumba került leleteket, kisebb mennyiségű kerámia töredéket és 2 db pénzérmét.

Közreműködött a Szikáncsi aranyelet kiállításának tervezésében.

Néprajz

- Nagy Nándor a néprajzi bútorkiállításához a következő tárgyakat restaurálta:

1833-as Téka ltsz. Hmvh. n. 50471.

1816-os Szél pál Gondolkodó széke ltsz. Hmvh. 60.4.1.

Festett Téka ltsz.:50. 62. 1.

1856 Festett szék ltsz.:

1847. Gajjas József Gondolkodó széke ltsz.: 60. 2.1.

1822. Kis Judit festett ládája ltsz.: 87.17.1.

1858. Imre Istvánné tékája ltsz.. 50. 54. 1.

1847. Ns. Végh Mihály tékája ltsz.: 55. 4. 1. 1.

Festett téka ltsz.: 50. 48. 1.

Festett téka ltsz.: 50. 63. 1. 1.

1845. Gondolkodó szék ltsz.: 50. 76. 1.

1846. Paku Sára festett ládája ltsz.: 81. 91. 1.

1830. Ns. Török Bálint gondolkodó széke ltsz.: 64. 1. 1. 1.

- Nagy Nándor a néprajzi gyűjtemény revíziója során a következő tárgyakat restaurálta:

Csíkmákszűrő restaurálása ltsz: 52. 524. 1.

Plasztikus díszítésű kerámia edény restaurálása ltsz: 52. 306. 1.

-Fekete András a néprajzi bútorkiállításához a következő tárgyakat restaurálta:

Festett pad ltsz.: 61. 11. 1.

Festett pad ltsz.: 61. 1. 1.
Fregoli pad ltsz.: 50. 13. 1.
Rácsos festett pad ltsz.: 50. 12. 1.
Festett pad ltsz.: 50. 11. 1.
Téka ltsz.: 50. 51. 1.
Téka ltsz.: 50. 1443. 1.
Téka ltsz.: 73. 2. 1.
Téka ltsz.: 64. 9. 2.
Téka ltsz.: 59. 19. 3.
Téka ltsz.: 58. 8. 1. 1.
Tükör ltsz.: 50. 97. 1.
Tükör ltsz.: 50. 93.
Tükör ltsz.: 59. 19.2.
Tükör ltsz.: 53. 887. 1.
Tükör ltsz.: 55. 76. 1.
Tükör ltsz.: 53. 263. 1.
Tükör ltsz.: 50. 96.
Tükör ltsz.: 50. 98. 1.
Festett láda rézveretekkel ltsz.: 87. 16. 1.
Bölcső ltsz.: 50. 64.

- Fekete András a néprajzi gyűjtemény revíziója során a következő tárgyakat restaurálta:

Kukoricamorzsoló

Fa véka

Tiloló fa

Béklyó

5db mérleg

Fém hamutartó

Fém fűzőtű

Fa teknőtartó állvány

Bőr bicskatartó tok

Viharlámpa

Fakanál ltsz. : 50. 498. 1.

Kétalakos fa szobor ltsz.: 57. 4. 1.

Köszörű állvány ltsz.: 75. 15. 1.

Vető kocs ltsz.: 82. 4. 2.

Vasaló ltsz.: 87. 9. 12.

Vasaló ltsz.: 55.20. 1.

Kéményes vasaló ltsz.: 2004. 1. 1.

Vas mozsár ltsz.: 74. 41. 1.

Vas ostyasütő ltsz.: 88. 3. 1.

Vas billog ltsz.: 53. 425. 1.

- Molnárné Balázs Zsuzsanna

A múzeum költözés során sérült 14 db mázas kerámiát restaurált.

A néprajzi bútorkiállításhoz 7 festett néprajzi bútort restaurált:

Megtervezte a néprajzi bútor kiállításhoz a restaurátori dokumentációk installációs tablóját.

Augusztus hónapban megtisztította a látványraktár tárlóit, a benne lévő tárgyakkal együtt.

Helytörténet

- Nagy Nándor a helytörténeti gyűjtemény revíziója során a következő tárgyakat restaurálta:

Fekete sas üveg edényének restaurálása

Vasaló restaurálása

Fényképek keretének és paszpartújának tisztítása

- Fekete András a helytörténeti gyűjtemény revíziója során a következő tárgyakat restaurálta:

Oklevelek keretének és paszpartújának tisztítása

Cipésműhely kellékeinek restaurálása

Zászlórudak restaurálása:

Ltsz.: 63. 58.2.

Ltsz.: 63. 67. 1.

Ltsz.: 63.67.2.

Ltsz.: 63. 59. 2.

Ltsz.: 63. 61. 2.

Ltsz.: 63. 63. 2.

Ltsz.: 63. 65. 2.

Ltsz.: 63. 64. 2.

Ltsz.: 63. 62. 2.

Ltsz.: 595. 57.

6 db ltsz. nélküli zászlórúd

3 db nagyméretű keretes tablókép restaurálása

Írógép tisztítása

Bádogból készült zászlótartó restaurálása

- Molnárné Balázs Zsuzsanna

Megtisztított 21 db fotót, 7 db keretes fotót, és 8 db vegyes anyagú tárgyat, míg 28 db tárgyra leltári számot írt.

Augusztus hónapban megtisztította a látványraktár tárlóit, a benne lévő tárgyakkal együtt.

Szeptember hónapban a megújult Székkutas Falumúzeum teljes kiállításba kerülő anyagát megtisztította, konzerválta és restaurálta. Elkészítette ennek a 92 db tárgynak a restaurálási tervét, és dokumentációját.

Képzőművészet

- Nagy Nándor a képzőművészeti gyűjteményből a következő tárgyakat restaurálta:

A múzeumok éjszakája kiállítás két festményének restaurálása:

Tornyai János: Ülő akt, ltsz: 55.106. restaurálása

Tornyai János: Háta, ltsz: 65.12. restaurálása

Szalay Ferenc kiállítás anyagának (kb. 100 db festmény) tisztítása

A tsz elnökség, Szobabelső, Requiem a tsz tagokért című festmények restaurálása

Csikós Miklós emlékkiállítás 16 festményének tisztítása

Az Alföldi Galéria új állandó kiállítás anyagának tisztítása, keretek restaurálása.

A képzőművészeti raktár beázása miatt megsérült festmények restaurálása (kb. 10 db).

Szűcs: Lovas csendő fa szobor restaurálása

- Fekete András képzőművészeti gyűjteményből a következő tárgyakat restaurálta:

A múzeumok éjszakája kiállítás festményeinek restaurálása 4db, valamint egy darab festmény keretének elkészítése.

A képzőművészeti raktár beázása miatt megsérült festmények restaurálása (kb. 10 db)

Csikós Miklós emlékkiállítás 16 festményének tisztítása

Szalay Ferenc kiállítás anyagának (kb. 100 db festmény) tisztítása

Wiener gyűjteményből származó Kmetty festmény tisztítása és keretének restaurálása

Közreműködött a 60. Őszi Tárlat előkészítésében

- Molnárné Balázs Zsuzsanna

A múzeumok éjszakája kiállításához megtisztított 6 db Tornyai festményt, és megtisztított és konzervált 38 db Tornyai János által készült papír alapú szén, illetve grafit alkotást.

Augusztus hónapban megtisztította a látványraktár tárlóit, a benne lévő tárgyakkal együtt.

Emlékpont – Legújabb kori történeti kiállítóhely

- Nagy Nándor javította a fehér Gárdista terem installációját

- Fekete András javította a fehér Gárdista terem installációját

TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG

- Nagy Nándor meghívást kapott és részt vett a XVI: Vásárhelyi Képzőművészeti Szimpóziumon. A munkáról a Tornyai János Múzeumban, valamint a Szentendrei Régi Művésztelep és Galériában kiállítás keretében számolt be.

- Molnárné Balázs Zsuzsanna és Fekete András részt vett november 16-án, Budapesten a 38. Nemzetközi Restaurátor Konferencián.

Felhasznált kutatónapok, alkotószabadságok mennyisége:

- Nagy Nándor a Vásárhelyi Képzőművészeti szimpózium alkalmára 10 nap alkotói szabadságot használt fel.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZÖNSÉGGKAPCSOLATI TEVÉKENYSÉG

A kiállításokhoz kötődő közművelődési és közönségkapcsolati tevékenység

- Nagy Nándor a következő sajtótevékenységet végzett:

Január 24. Hír 6 riport a múzeum felújításról

Január 29. M1 Arany metszés riport

Október 02. Városi Televízió riportja a 60. Őszi Tárlatról

Tárlatvezetések az állandó kiállításokon

- Nagy Nándor a következő kiállításokon tartott tárlatvezetést:

-*Hétköznapiak Vénuszai*: Tájak Korok Múzeumok Egyesület, Csongrád Megyei Honismereti Egyesület számára

-*Látványraktár*: Tájak Korok Múzeumok Egyesület, Csongrád Megyei Honismereti Egyesület számára

- Molnárné Balázs Zsuzsanna

Május 11-én közreműködött Budapesten a Múzeumok Majálisa rendezvényen.

Június hó 22-én közreműködött a Tornyai János Múzeum és K. K. Múzeumok Éjszakája rendezvényeinek megszervezésében és lebonyolításában.

Média kapcsolatok (médiaszereplések)

Új művészet 2013. októberi számában Vesmás Péter a Múzeum rekonstrukciója mellett Nagy Nándor köztéri szobrairól és a homlokzat felületkialakításáról számol be.

SZAKMAI ÉS TÁRSADALMI KAPCSOLATOK

A munkatársak tevékenysége, tisztsége szakmai, szakmai-társadalmi és szakmai-érdekvédelmi szervezetekben

- Nagy Nándor:

- tagja a Magyar Restaurátor Kamarának (T4-568),
- tagja a MAOE iparművészeti tagozat restaurátor és keramikus szakának
- tagja a hódmezővásárhelyi Civil Szenátus kulturális szaktanácsadó bizottságnak.

**A TORNYAI JÁNOS MÚZEUM ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI KÖZPONT
2014. ÉVI RESTAURÁLÁSI MUNKABESZÁMOLÓJA**

**NAGY NÁNDOR
MOLNÁRNÉ BALÁZS ZSUZSANNA
FEKETE ANDRÁS**

BEVEZETÉS

Molnárné Balázs Zsuzsa, Nagy Nándor és Fekete András a Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ restaurátorai a 2014. évben a múzeum szakgyűjteményeinek (régészeti-, néprajzi-, helytörténeti-, képző- és iparművészeti gyűjtemény), mindennemű műtárgyvédelemmel kapcsolatos teendőit látták el. Elvégezték a múzeum kiállításain bemutatásra kerülő, valamint a gyűjteményekbe újonnan bekerülő tárgyak restaurálását, rendszeresen konzultáltak a gyűjtemények kutatóival és kezelőivel a raktározott tárgyak állapotáról, valamint folyamatos ellenőrzés mellett elvégezték a gyűjtemény preventív védelmét. A restaurátorok dokumentációt készítettek restaurátori beavatkozásról, melyben feltüntették a restaurálás indoklását, módját és eszközeit. A restaurálási munkálatokhoz szükséges anyagbeszerzéseket teljes körben a restaurátorok végezték.

GYŰJTEMÉNYI MUNKA

Műtárgyvédelem

Régészet

- Nagy Nándor

Közreműködött a Szikáncsi aranylelet kiállítás látványtervében

Székkutas-Földvár lelőhely leletanyagának restaurálása, dokumentálása

- Fekete András

Közreműködött a Szikáncsi aranylelet kiállítás látványtervében

Székkutas-Földvár lelőhely leletanyagának restaurálása, dokumentálása

- Molnárné Balázs Zsuzsa

A régészeti revízió során sérültek minősült kerámiák közül 12 kerámiát restaurált és 4 db fém tárgyat restaurált újra.

Fém leletek: 6 db ezüst tárgy restaurálása, 1 bronz tárgy, és 1 csontfésű

1 kerámiát - mely a mozdítás során az eredeti sellakkos ragasztás mentén szétesett – újrarestaurált, és a Gorzsai östulok trófeát újrarestaurálta.

Csomorkány 2014-es ásatás 1 doboz állatcsont, patics, néhány kerámia töredék tisztítása.

Néprajz

- Nagy Nándor

XIX: századi komód restaurálása

- Fekete András

XIX. századi baldachinos ágy restaurálása

1 db téka restaurálása

1db gondolkodó szék restaurálása

1 db tükör restaurálása

Népi játék kiállításra 1db babakocsi restaurálása

- Molnárné Balázs Zsuzsa

A néprajzi gyűjtemény revíziója során 1 mázas kerámiát restaurált:

A néprajzi gyűjtemény revíziója során 2 vegyes anyagú tárgyat restaurált: (cukorvágó, daráló)

Helytörténet

- Fekete András

46 db Plohn József fotó tisztítása

- Molnárné Balázs Zsuzsa

Megtisztított 7 db fotót, 6 db keretes fotót, és 8 db vegyes anyagú tárgyat (cipész szerszámok, lakatok)

Képzőművészet:

- Nagy Nándor

15 éves kerámia szimpózium kiállításra 2 db kerámia plasztika restaurálása

7 db Kriván szobor restaurálása Kriván emlékkiállításra

Kriván emlékkiállítás rendezése

Genezis című önálló kiállításom az Alföldi Galériában

Múzeumok éjszakáján a Képzőművészeti Szimpózium szervezése

Németh József Emlékkiállítás anyagának restaurálása (60 db)

Földi Péter kiállításra 60 db festmény tisztítása

Kosztá József kiállítás anyagának tisztítása

- Fekete András

15 db Tornyai János festmény tisztítása a Tornyai emlékkiállításra

5 db Kriván szobor restaurálása

20 db Németh József festmény tisztítása

Földi Péter kiállításra 60 db festmény tisztítása

Kosztá József kiállítás anyagának tisztítása

- Molnárné Balázs Zsuzsa

Kriván Ferenc szobrászművész kiállításához megtisztított 8 alkotást, és ezek közül 6 művet restaurált.

Megtisztított 28 Kosztá József festményt, és ezek közül 19-nek a keretét is felújította.

Megtisztított 27 Németh József festményt.

Alföldi Galéria 4 festménye tisztítás, keret felújítás

Ö. T. – Kurucz képkeret restaurálás

Emlékpont – Legújabb kori történeti kiállítóhely

- Nagy Nándor

I. világháborús emlékkiállításra repülőgép roncsok restaurálása

- Fekete András

I. világháborús emlékkiállításra repülőgép roncsok restaurálása

- Molnárné Balázs Zsuzsa

Megtisztított és konzervált 6 db repülőgép alkatrészt a Háború a felhők felett című kiállításhoz, és közreműködött a kiállítás rendezésében.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZÖNSÉGGKAPCSOLATI TEVÉKENYSÉG

Média kapcsolatok (médiaszereplések)

- Nagy Nándor

VTV publikum riport a makói téli tárlat alkotói fődíjáról

Duna Tv Kultikon portréfilmje

2014. Az év homlokzata díj riportfilmje

SZAKMAI ÉS TÁRSADALMI KAPCSOLATOK

A munkatársak tevékenysége, tisztsége szakmai, szakmai-társadalmi és szakmai-érdekvédelmi szervezetekben

- Nagy Nándor

tagja a Magyar Restaurátor Kamarának (T4-568),

tagja a MAOE iparművészeti tagozat restaurátor és keramikus szakának

tagja a hódmezővásárhelyi Civil Szenátus kulturális szaktanácsadó bizottságnak.

Hódmezővásárhely 2014. december 9.

Nagy Nándor
restaurátor

Restaurálási dokumentáció
Székkutas-Földvár (KÖH 80741)
ERD keretében végzett próbafeltárás régészeti anyagának restaurálásáról
2014.

Készítette: Nagy Nándor restaurátor

A Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ ERD keretében régészeti próbafeltárást végzett 2014. 05. 23.- 2014. 05. 30. Tóth Katalin régész vezetésével a 47-es számú főút 11,5 t-s burkolat megerősítése beruházáshoz kapcsolódóan Székkutas-Földvár (KÖH 80741) lelőhelyen.

A lelőhelyen összesen 11 különálló, körülbelül 2 m széles, különböző hosszúságú kutatószelvényben összesen 6 objektumot tártak fel a régészek, melyek 7 SNR számot kaptak. A feltárt objektumokból előkerült 458 darab kerámia töredék, 20 darab állatcsont, 1 darab kő és 1 darab csiga váz.

A leletanyagot restaurálásra Nagy Nándor restaurátor 2014. július 01.-én átvette. A leletanyag mosását 2014. június 16.–2014. június 30. között Imre Lajos végezte, a restaurálást 2014. július 21. -2014. augusztus 08. között Fekete András segédrestaurátor végezték, Nagy Nándor restaurátor irányításával.

A restaurálás során tisztítva és konzerválva lett valamennyi lelet. A kerámiatöredékek ragasztását követően 1 darab kerámia edény töredéke teljes-, 9 darab kerámia edény töredéke részleges, megerősítő kiegészítést kapott.

Állapotfelmérés, előkészítés a restaurálásra

A Székkutas-Földvár (KÖH 80741) lelőhelyen végzett próbafeltárás régészeti anyagát a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum és KK. előkészítő raktárában fogadtuk. Az anyaguk szerint külön csomagolt és leletkísérő cédulával ellátott leleteket objektumszám szerinti növekvő sorrendbe raktuk, szemrevételeztük, állapotukat felmérve előkészítettük a mosásra és a további feldolgozásra. A leletanyag válogatása során megállapítottuk, hogy a próbafeltáráson négy különböző anyagú lelet került elő. A leletek túlnyomó része kerámia töredék volt, valamint köztük húsz darab állatcsont, egy kő töredék és egy csiga meszes váza.

Kerámia

A kerámatöredékek szemrevételezése után megállapítható volt, hogy azok egy része szarmata kori, jellegzetes szürkés színű finoman iszapolt alapanyagból korongozással készültek. Égetésük közepes hőfokon (600C^0 fölött), redukciós közegben történt. Megtartásuk megfelelő, vízre kissé érzékenyek voltak.

A kerámia lelet másrészt szarmata kori durva szemcsés, felrakott edénytöredékekből állt. A töredékek belseje oxidációs (vörös) külseje redukciós (fekete) közegben, alacsony hőfokon (600C^0 alatt) égetettek voltak.

Felületüket szennyeződés borította. Sok esetben a homokos, meszes (lúgos) közegből a felszínre kerülve a szennyeződés a levegő oxigénjének hatására kemény, nehezen oldható karbonáttá kötött a kerámia töredékek felszínén, ami nagyon nehezen volt eltávolítható. Ennek elkerülése érdekében a kerámia leletanyagot magas páratartalom mellett tároltuk, ill. mielőbb megkezdtük az anyag mosását.

Kerámia leletek restaurálási terve:

- Tisztítás (mechanikai, vizes, oldószeres)
- Ragasztás (terítés, válogatás, összeillesztés)
- Kiegészítés (teljes profil esetében negatívvétellel, annak hiányában megerősítés)
- Konzerválás (preventív felületi védelem fizikai kémiai sérülésektől)

Csont, csiga

A csontot 1:2 arányban szerves kollagén és a szervesetlen hidroxil-apatit alkotja, tömegének 5% a- víz. A csontleletek esetében figyelembe kellett venni, hogy a talaj nedvességtartalma hatására a csont felpuhult, felszínre kerülést követően a kiszáradás miatt könnyen mállékonnyá vált. Ezért fontos volt, hogy a kiemelést követően a csontokat magas páratartalom mellett kellett elhelyezni, valamint elsődleges szempont volt a mosás mielőbbi megkezdése.

A kalcium-karbonát a puhatestűek vázszerkezetét alkotja. Savas közeg oldja, tisztítása csak semleges közegben történhet.

Csont anyagú leletek restaurálási terve:

- Tisztítás (mechanikai, vizes)
- Csomagolás és raktározás

Kő

A régészeti kő leletek általában használati tárgyak voltak, melyekhez jó minőségű, tartós, ellenálló anyagot választottak. Ezért az előkerülő leletek általában szerkezetileg jó megtartásúak. Alapvető alkotó elemük a kalcium-karbonát, melyet a savas közeg roncsol. A lelőhely lúgos közege, valamint az oxigéntől elzárt környezet nem károsította. Tisztítása savak alkalmazásával nem történhet.

A restauráláshoz szükséges eszközök beszerzés:

Eszközök	Vegyszerek
Modell gipsz	PVB (poli-vinil-butiral)
Akril festékek és porfestékek	Aceton
Ecsetek	Etanol 96% puriss
Csiszolóvásznak, csiszoló rácsok, polír szivacsok	Denaturált szesz b-típus
Modell viasz, plasztilin, fóliák	Na-hexametafoszfát
Papírvatta, vatta, csomagoló papír	Tri-nátrium-citrát
Spatulák, spaknik	Foszforsav
Védőfelszerelések, köpenyek, kesztyűk, pormaszkok	Plextol
Tároló anyagok, dobozok, papírzacskók, önzáró fóliák, etikett címkék	Desztillált és ioncserélt víz

Kerámialeletek restaurálása

Tisztítás

Első lépésben a töredékek mechanikai tisztítását kellett elvégezni. A nagyobb földréteggel felszedett rossz megtartású töredékekről szikepenge, spatula és ecsetek segítségével, sorvasztásos technikával lebontottuk a földet. A felületen lévő vékonyan lerakódott szennyeződések megtisztítása a szintén spatulák, porecsetek segítségével történt.

A vizes mosással a könnyen kötött, vízzoldható felületi szennyeződésektől tisztítottuk meg a töredékeket. Nagy Nándor restaurátor felügyelete Imre Lajos végezte a mosást. A

felügyelet elsősorban a rossz megtartású kerámiatöredékek tisztítási technológia helyes megválasztására irányult.

Az erősebb kémiai kötések oldását csak vegyszeres tisztítással lehetett megoldani, melyhez natrium-hexametafoszfát komplexképző 10%-os vizes oldatát használtuk. A karbonátos cementálódásokat csak foszforsav 10%-os vizes oldatával lehetett eltávolítani. A vízdoldhatatlan szennyeződések kiválogatását és savval történő tisztítását Nagy Nándor restaurátor végezte.

Ragasztás

A kerámia lelet objektumonkénti kiterítését követően el kellett végezni az egymáshoz illő töredékek kiválogatását és ragasztását. Ezt a munkafolyamatot Fekete András segédrestaurátor végezte el. A régészeti kerámiák ragasztásához PVB (poli-vinil-butirál) denaturált szeszes oldatát használtuk. A kiválogatott, egymáshoz illő töredékek felületét denaturált szeszes tisztítással előkészítettük a ragasztásra. A töredék közepére helyezett ragasztót, a töredékek összenyomásával egyenletesen eloszlattuk, majd oldószer nyílt láng fölötti elpárologtatása után a töredékeket a pontos illesztésekre ügyelve összeragasztottuk. A több töredékből álló ragasztásokat statikailag ragasztószalaggal, ill. ragasztópisztollyal rögzített drót pillérek segítségével erősítettük meg a kiegészítés megkezdéséig.

Kiegészítés

A ragasztás során egy darab több mint 50%-ban meglévő, 37 darab töredékből álló, teljes profillal rendelkező kerámia tárgy állt össze, melyet kiemeltünk és előkészítettük a kiegészítésre. A tárgy meglévő töredégeiről modellviasz vagy pasztilin segítségével negatívot vettünk, majd átforgatással a hiányzó részhez illesztettük. A hiányok kitöltéséhez oxidfestékekkel színezett modell gipszet használtunk. A gipsz megmunkálását spatulák, gipszhántolók és polírszivacsok segítségével végeztük, majd retusáltuk és konzerváltuk.

A ragasztás során 9 db teljes profillal nem rendelkező 4, 5, 6, 7, 8, 9, 18 és 27 darab töredékből álló, kerámia edény töredéke állt össze. Ezeket csak statikai megerősítéssel láttuk el, melyekhez az előbbieken leírt kiegészítési technológiát alkalmaztuk.

Konzerválás

A konzerválás a kiegészített kerámiák felületének védelmére szolgál, mely egyaránt preventív felületi védelmet biztosít a kismértékű fizikai és a kémiai sérülésekkel szemben is. Erre a célra PVB (Poli-vinil-butirál) híg denaturált szeszes oldatát használhatunk.

A kerámiatárgyak javasolt műtárgykörnyezete

	Megengedett határérték			Optimális érték		
	Hőmérséklet °C	RH %	Megvilágítás lux	Hőmérséklet °C	RH %	Megvilágítás lux
Jól kiégetett kerámia	15-30	30-55	Fényre nem érzékeny	20±5	45±5	Fényre nem érzékeny
Kiégetetlen, rosszul kiégetett kerámia	15-30	30-50	Fényre nem érzékeny	20±5	30±5	Fényre nem érzékeny
Festett, festés után nem kiégetett kerámia	15-20	30-50	150-250	20±2	30±5	150

A kőtárgyak javasolt műtárgykörnyezete (beltérben)

Környezeti tényezők	Megengedett határérték			Optimális érték		
	Hőmérséklet °C	RH %	Megvilágítás lux	Hőmérséklet °C	RH %	Megvilágítás lux
Tárgyfajta						
Festetlen kőtárgyak	15-25	30-50	Fényre nem érzékeny	20±2	40±5	Fényre nem érzékeny
Festett kőtárgyak	15-25	40-50	150-250	20±2	40±5	150

A csont tárgyak javasolt műtárgykörnyezete

Környezeti tényezők	Megengedett határérték			Optimális érték		
	Hőmérséklet °C	RH %	Megvilágítás lux	Hőmérséklet °C	RH %	Megvilágítás lux
Tárgyfajta						
Csont és elefántcsont	15-25	45-55	50-150	20±2	50±5	100
Festett csont és elefántcsont	15-25	45-55	50-100	20±2	50±5	50

A restaurálás fotódokumentációja (válogatás, ragasztás)

A próbafeltárás kerámia töredékeinek válogatása és ragasztása

A próbafeltárás kerámia töredékeinek válogatása és ragasztása

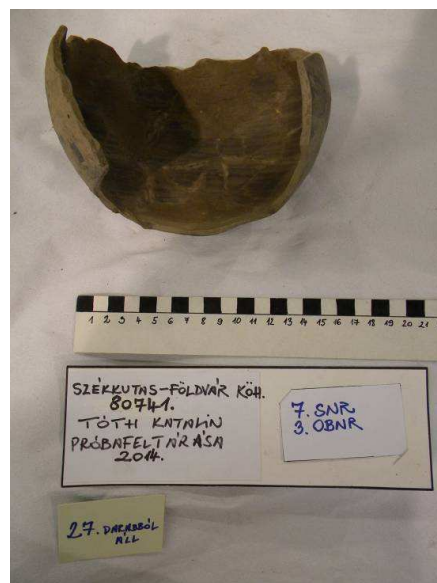
A restaurálás fotódokumentációja (9 db megerősítő kiegészítés)

A próbafeltárás megerősítő kiegészítése

A próbafeltárás megerősítő kiegészítése

A próbafeltárás megerősítő kiegészítése

A restaurálás fotódokumentációja (1 db teljes kiegészítés)

A próbafeltárás restaurált edénye

Hódmezővásárhely, 2014. október 30.

Nagy Nándor
restaurátor

